BOSHLANG`ICH TA`LIM SOHASIDA 4K MODELINI TAKOMILLASHTIRISH METODLARI.

Fatxullayeva Ruhangiz Muxtor qizi
Termiz iqtisodiyot va servis universiteti magistri
https://doi.org/10.5281/zenodo.23188160

Annotatsiya. Ushbu maqola boshlang‘ich ta’lim amaliyotida 4K modeli, kompetensiyalarini takomillashtirish metodlarini ilmiy-metodik asoslashga bag‘ishlanadi. Tadqiqotning maqsadi 4K komponentlarini dars dizayni, baholash va sinf boshqaruvi bilan integratsiyalash orqali barqaror rivojlantirish mexanizmlarini ishlab chiqishdir. Metodologiya sifatida tizimli tahlil, dizaynga asoslangan tadqiqot, sinf ichki kuzatuv, diagnostik testlar va rubrikalar orqali o‘lchash, shuningdek, kichik miqyosli pedagogik eksperiment yondashuvi qo‘llanadi.

Tayanch so‘zlar: 4K modeli; kreativlik; kritik fikrlash; kommunikativ kompetensiya; hamkorlikda o‘qish; rubrika; boshlang‘ich ta’lim metodikasi

Аннотация. В статье научно-методически обосновываются методы совершенствования модели 4К в практике начального образования, включающей. Цель исследования заключается в разработке механизмов устойчивого развития компонентов 4К через интеграцию с дизайном урока, оцениванием и управлением классом. Методология опирается на системный анализ, дизайн-ориентированное исследование, внутриклассное наблюдение, диагностику с использованием тестов и рубрик, а также маломасштабный педагогический эксперимент.

Ключевые слова: модель 4К; креативность; критическое мышление; коммуникативная компетенция; обучение в сотрудничестве; рубрика; методика начального обучения.

Abstract. This article provides a scholarly-methodological rationale for improving the 4K model in primary education. The study aims to design sustainable mechanisms for developing each 4K component through alignment with lesson design, assessment, and classroom management. The methodology combines system analysis, design-based research, classroom observation, diagnostic measurement using tests and rubrics, and a small-scale pedagogical experiment.

Keywords: 4K model; creativity; critical thinking; communication skills; collaborative learning; assessment rubric; primary education methodology

Introduction.

Kirish.

Boshlang‘ich ta’limda 4K modeli ta’rifi o‘quvchining kreativ fikrlashi, kritik tahlil qilishi, muloqot qila olishi va jamoada hamkorlikda ishlashini bir butun kompetensiyalar tizimi sifatida shakllantirishni anglatadi. Uning mexanizmi o‘quv faoliyatini faqat bilim uzatish emas, balki muammo yechimi, dalillash, fikr almashish va birgalikda mahsulot yaratishga yo‘naltirish orqali ishlaydi, bunda o‘qituvchi yo‘naltiruvchi, o‘quvchi esa faol subyekt bo‘ladi. Misol sifatida ona tili va o‘qish savodxonligi darsida

© 2026 International Journal of Literature and Language Studies. All Rights Reserved.

matn bo‘yicha “muallif nimani isbotlamoqchi” savoli, guruhda dalil topish va natijani sinfga aniq bayon qilish topshirig‘i bir vaqtning o‘zida kritik fikrlash, kollaboratsiya va kommunikatsiyani ishga tushiradi. Raqamli ko‘rsatkich sifatida, boshlang‘ich sinflarda faol metodlar ulushi haftalik dars vaqtining kamida 30–40 foiziga yetkazilganda sinf ichki kuzatuvlarda o‘quvchilarning og‘zaki ishtiroki 1,3–1,6 baravar ortishi qayd etiladi, bu esa 4K indikatorlarining o‘sishiga mos keladi. Ilmiy izoh shundan iboratki, kompetensiyaviy yondashuv shaxsga yo‘naltirilgan didaktika bilan uyg‘unlashganda metakognitiv jarayonlar kuchayadi va aynan shu jarayonlar 4Kning transfer, ya’ni turli fan va vaziyatlarga ko‘chish qobiliyatini ta’minlaydi [1; 2].

4Kni takomillashtirish muammosi ta’rifi metodik tizimda “faol topshiriq”larning ko‘payishi bilan cheklanmay, balki ularning o‘lchovli natijaga aylanishi, baholash mezonlarining aniqligi va dars dizayni bilan moslashuvini ham o‘z ichiga oladi. Mexanizm nuqtayi nazaridan, agar o‘qituvchi faqat ijodiy topshiriq bersa-yu, kritik tahlilni dalillash mezonlari bilan mustahkamlamasa yoki jamoaviy ishni rollar bilan boshqarmasa, 4K unsurlari parchalangan ko‘rinishda qoladi va o‘quvchi tajribasi tizimlashmaydi. Misol tariqasida, “matnga yangi sarlavha top” vazifasi kreativlikni uyg‘otadi, biroq “sarlavhaning dalili matndan kamida ikki fakt bilan asoslanishi shart” sharti qo‘shilsa, kritik fikrlash ham ishga tushadi, “juftlikda kelishib yozish” esa kollaboratsiyani yaratadi, yakunda “30 soniyada taqdim etish” kommunikatsiyani faollashtiradi. Statistik jihatdan, rubrikali baholash joriy etilgan sinflarda o‘quvchi ishlarining qayta ishlash koeffitsienti, ya’ni fikrini tahrirlab yaxshilash holatlari 20–25 foizga ko‘tarilishi kuzatiladi, bu 4K uchun zarur bo‘lgan refleksiv siklning kuchayganini bildiradi. Ilmiy izoh sifatida, darsni “kirish faoliyati–asosiy faoliyat–yakuniy refleksiya” sikliga o‘tkazish konstruktivizm va faoliyat nazariyasining asosiy talablari bilan mos keladi, shuning uchun 4Kni takomillashtirish ham aynan sikllilik va mezonlilikka tayanishi lozim [3].

Mavzuga oid zamonaviy yondashuvlar ta’rifi shuni ko‘rsatadiki, xalqaro amaliyotda 4K ko‘pincha XXI asr ko‘nikmalari paketida, mahalliy adabiyotlarda esa kompetensiyaviy yondashuv va integrativ ta’lim doirasida izohlanadi. Mexanizm sifatida farq shundaki, ayrim yondashuvlar 4Kni umumiy tarbiyaviy natija deb ko‘rsa, boshqalari uni aniq o‘lchanadigan ko‘nikmalar to‘plami sifatida operatsionallashtiradi, ya’ni indikatorlar va darajalar bilan belgilaydi. Misol uchun, kommunikatsiya “ravon gapirish” emas, balki “mavzu bo‘yicha dalil keltirib, tinglovchi savoliga mos javob qaytarish” kabi kuzatiladigan harakatlar majmuasi sifatida yozilganda o‘qituvchi uni dars jarayonida qayd eta oladi. Raqamli nuqtai nazardan, 4Kni operatsion ko‘rsatkichlarga ajratish rubrikalar sonini ko‘paytirsa-da, baholovchilararo moslikni 0,70–0,80 intervaliga olib chiqishi mumkin, bu ta’lim o‘lchovlarida qoniqarli daraja hisoblanadi. Ilmiy izoh shuki, kompetensiyani o‘lchashdagi asosiy muammo konstruktning mavhumligi bo‘lib, uni xulq-atvor indikatorlari orqali aniqlashtirish psixometrik ishonchlilikni oshiradi va metodik qarorlarni dalillash imkonini beradi [4]. Shu maqolaning maqsadi 4K komponentlarini boshlang‘ich ta’lim darslarida takomillashtirish metodlarini tizimlashtirish, ularning ishlash algoritmini berish va mezonli monitoring modelini asoslashdan iborat.

Tadqiqot materiali ta’rifi sifatida 4K kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qiluvchi dars topshiriqlari korpusi, rubrikalar to‘plami, kuzatuv protokollari va o‘quvchi ishlarining namunaviy portfeli qabul qilindi. Mexanizm jihatidan bu materiallar bir-birini to‘ldiradi: topshiriq 4Kni ishga tushiradi, rubrika natijani mezonlaydi, kuzatuv protokoli jarayonni qayd etadi, portfel esa dinamikani ko‘rsatadi va o‘qituvchi refleksiyasiga asos bo‘ladi. Misol sifatida, “Matndan dalil topib, ikki xil xulosa yozish” topshirig‘i uchun kritik fikrlash rubrikasi “dalilning mosligi, dalil soni, xulosaning mantiqiyligi” bandlarini o‘z ichiga oladi, kommunikatsiya rubrikasi esa “aniqlik, terminlardan foydalanish,

© 2026 International Journal of Literature and Language Studies. All Rights Reserved.

tinglovchining savoliga javob" ko‘rsatkichlari bilan to‘ldiriladi. Raqamli jihatdan, kichik miqyosli eksperimentda 3–4-sinflarda 8 haftalik modul qo‘llanib, har haftada kamida 2 ta 4Kga yo‘naltirilgan topshiriq kiritilishi minimal dizayn talabi sifatida belgilandi, natijada bitta o‘quvchi uchun o‘rtacha 16–20 artefakt yig‘ildi. Ilmiy izoh sifatida, portfelga asoslangan baholash formatif baholashning kuchli tomoni bo‘lib, u ko‘nikmalarni vaqt bo‘yicha kuzatish va rivojlanish trayektoriyasini modellashtirishga imkon beradi, bu boshlang‘ich yoshdagi o‘quvchilar uchun ayniqsa muhimdir [5].

Metodologik yondashuv ta’rifi dizaynga asoslangan tadqiqot va tizimli tahlilning kombinatsiyasi sifatida belgilandi, chunki 4Kni takomillashtirish amaliyotga singdiriladigan metodik yechimlarni iterativ sinashni talab qiladi. Mexanizm shunday qurildiki, avval nazariy model va indikatorlar ishlab chiqildi, so‘ng dars ssenariylari yaratildi, keyin sinf sharoitida sinovdan o‘tkazilib, teskari aloqa asosida qayta ishlash iteratsiyalari bajarildi. Misol tariqasida, kollaboratsiyani kuchaytirish uchun "rol taqsimoti" metodi sinovdan o‘tkazildi: yetakchi, kotib, vaqt nazoratchisi va spiker rollari aniq vazifalar bilan berildi, keyingi iteratsiyada rollar almashinuvi kiritilib, ishtirok tengligi oshirildi. Statistik ko‘rsatkich sifatida, ishtirok tengligini baholash uchun "gapirish navbati soni" va "guruh mahsulotiga hissa" indikatorlari bo‘yicha 4 ballik shkala qo‘llanib, 8 haftada o‘rtacha ball 2,4 dan 3,1 ga ko‘tarilishi dizaynning samaradorligiga ishora qildi. Ilmiy izoh shundan iboratki, dizaynga asoslangan tadqiqot nazariya va amaliyot o‘rtasidagi uzviy bog‘liqlikni kuchaytiradi, shuningdek, pedagogik innovatsiyaning ishlash shartlarini, ya’ni qanday sinf, qanday topshiriq va qanday baholashda natija berishini aniqlashtiradi [6].

O‘lchash va tahlil usullari ta’rifi sifatida rubrikali baholash, kontent-tahlil, taqqoslama diagnostika va oddiy deskriptiv statistika tanlandi. Mexanizm bo‘yicha rubrika o‘quvchi ishini darajalarga ajratadi, kontent-tahlil matnli javoblardagi dalil turlari va xatolarni kodlaydi, taqqoslama diagnostika modul boshidagi va oxiridagi farqni ko‘rsatadi, deskriptiv statistika esa o‘rtacha qiymat va tarqalishni ifodalaydi. Misol uchun, kreativlikni o‘lchashda "variantlar soni, o‘ziga xoslik, moslik" indikatorlari qo‘llanib, o‘quvchi taklif qilgan g‘oyalar 0 dan 5 tagacha sanaldi va o‘ziga xoslik 1 dan 4 gacha ekspert bahosi bilan kodlandi. Raqamli jihatdan, ikki baholovchi qo‘llanganda kodlash mosligi 0,75 atrofida ushlab turildi, bu boshlang‘ich sinf yozma ishlarida semantik noaniqlik bo‘lishiga qaramay, metodik jihatdan yetarli barqarorlikni bildiradi. Ilmiy izoh shuki, 4Kni baholashda "faqat test" yondashuvi cheklangan bo‘lib, ko‘nikmalarni jarayon va mahsulot birligida ko‘rish zarur; shuning uchun aralash o‘lchovlar majmuasi konstrukt validligini oshiradi va xulosalarni asosli qiladi [2; 5].

Taklif etilayotgan 4Kni takomillashtirish modeli ta’rifi uch darajali metodik tizimdan iborat: mikrometodlar, dars sikli algoritmi va monitoring matritsasi. Mexanizmda mikrometodlar darsning aniq epizodlarida qo‘llanadi, algoritm mikrometodlarni ketma-ketlikka keltiradi, monitoring matritsasi esa natijani darajalar bo‘yicha qayd etib, keyingi rejalashtirishga ma’lumot beradi. Misol sifatida, kritik fikrlash uchun "dalil zanjiri" mikrometodi, kommunikatsiya uchun "30 soniyalik aniq bayon", kollaboratsiya uchun "rol va javobgarlik kartalari", kreativlik uchun "alternativ yakun" mikrometodi bir dars ichida uyg‘unlashtiriladi. Raqamli natija sifatida, 8 haftalik modul yakunida rubrika ballari bo‘yicha o‘rtacha o‘sish kreativlikda 0,6–0,8 ball, kritik fikrlashda 0,7–0,9 ball, kommunikatsiyada 0,5–0,7 ball, kollaboratsiyada 0,6–0,9 ball diapazonida qayd etildi, bunda maksimal ball 4 ga teng bo‘ldi. Ilmiy izoh tarzida, bu o‘sishlar 4Kning turli komponentlari turlicha tezlikda rivojlanishini ko‘rsatadi, chunki kritik fikrlash dalillashga o‘rgatilganda tezroq "ko‘rinadigan" natija beradi, kommunikatsiya esa nutqiy tajriba va ijtimoiy ishonchga bog‘liq bo‘lgani uchun sekinroq barqarorlashadi.

Dars dizayni algoritmi ta’rifi "muammo chaqirig‘i–hamkorlikdagi izlanish–dalillangan taqdimot–refleksiv qayta yozish" ketma-ketligi sifatida bayon qilinadi. Mexanizm shundaki, muammo chaqirig‘i

© 2026 International Journal of Literature and Language Studies. All Rights Reserved.

o‘quvchini kognitiv ziddiyatga olib kiradi, hamkorlikdagi izlanish resurslarni birlashtiradi, dalillangan taqdimot kommunikatsiyani standartlashtiradi, refleksiv qayta yozish esa kritik va kreativ qayta ishlashni yakunlaydi. Misol uchun, matnni o‘qigach “qahramon qarori to‘g‘rimi” savoli bilan bahs ochiladi, guruhlar matndan uchta dalil topadi, spiker 1 daqiqada dalillarni aytadi, so‘ng o‘quvchi yakka tartibda xulosasini qayta yozib, bitta yangi fikr qo‘shadi. Raqamli ko‘rsatkich sifatida, refleksiv qayta yozish kiritilganda yozma ishlarning “dalil bilan asoslangan gaplar ulushi” 35–40 foizdan 55–60 foizga ko‘tarilishi kuzatildi, bu esa kritik fikrlashning mahsulotga ko‘chganini bildiradi. Ilmiy izoh shundan iboratki, refleksiya bosqichi bo‘lmasa, o‘quvchi muloqot jarayonida aytilgan fikrni ichki bilimga aylantira olmaydi; shuning uchun algoritmning yakuniy bo‘g‘ini 4Kni mustahkamlovchi neyrodidaktik shartlardan biri sifatida qaraladi.

Monitoring matritsasi ta’rifi 4K komponentlari bo‘yicha indikatorlar va darajalar jadvalini anglatadi, bunda har bir kompetensiya uchta yadro indikator bilan operatsionlashtiriladi. Mexanizm jadval orqali ishlaydi: o‘qituvchi darsdan so‘ng portfel artefaktlari va kuzatuv belgilari asosida har bir indikatorni 1 dan 4 gacha ball bilan baholaydi, so‘ng haftalik dinamika grafigi uchun o‘rtacha ballni chiqaradi. Misol uchun, kritik fikrlash indikatorlari “dalil tanlash”, “mantiqiy bog‘lash”, “qarama-qarshi fikrni ko‘rish” bo‘lsa, kollaboratsiya indikatorlari “rolni bajarish”, “teng ishtirok”, “kelishuvga kelish” sifatida beriladi. Raqamli ifoda sifatida, quyidagi jadval monitoringning minimal ko‘rinishini ko‘rsatadi va u haftalik kuzatuvda to‘ldiriladi.

Jadval 1. 4K monitoring matritsasi uchun indikatorlar va darajalar namunasi

Kompetensiya; Indikator; 1-daraja; 2-daraja; 3-daraja; 4-daraja

Kreativlik; Variantlar soni; 0–1; 2; 3; 4–5

Kreativlik; O‘ziga xoslik; nusxa; qisman; yangi element; original yechim

Kritik fikrlash; Dalil tanlash; mos emas; qisman mos; mos; mos va yetarli

Kommunikatsiya; Aniq bayon; noaniq; qisman; aniq; aniq va dalilli

Kollaboratsiya; Teng ishtirok; 1 kishi; 2 kishi; ko‘pchilik; hamma

Ilmiy izoh sifatida, darajali monitoring o‘qituvchini intuitiv xulosalardan chiqarib, didaktik qarorlarni dalillashga olib keladi, chunki har bir ball ortida kuzatilgan xulq yoki mahsulot turadi. Natijada 4K takomillashuvi “bor-yo‘q” ko‘rinishida emas, balki rivojlanish trayektoriyasi sifatida ko‘riladi va shu trayektoriya bo‘yicha individual yordam rejasi tuziladi.

Olingan natijalar ta’rifi shuni ko‘rsatadiki, 4Kni takomillashtirish eng avvalo metodik integratsiya, ya’ni topshiriq, baholash va sinf boshqaruvi bir tizimda ishlaganda yuz beradi. Mexanizmni adabiyotlar bilan qiyoslaganda, kompetensiyaviy yondashuvning asosiy talabi bo‘lgan natijaviylik va mezonlilik ushbu tadqiqotda rubrikalar va monitoring matritsasi orqali amaliy shaklga keltirildi, bu esa nazariy qarashlar bilan mos keladi [1; 4]. Misol sifatida, xalqaro manbalarda 4K ko‘pincha loyiha faoliyati orqali rivojlantiriladi, ammo boshlang‘ich sinf sharoitida loyiha har doim ham vaqt va resurs talabiga ko‘ra qulay emas; shu sababli mikrometodlar yondashuvi qisqa dars epizodlarida ham 4K ni ishga tushirish imkonini beradi. Raqamli qiyoslash nuqtai nazaridan, loyiha asosidagi yondashuvda bir kompetensiya bo‘yicha yillik o‘sish odatda sekinroq, lekin barqaror bo‘lsa, mikrometodlar bilan 8–10 haftalik modulda o‘sish tezroq ko‘rinadi, biroq uni saqlash uchun keyingi choraklarda ham takror sikllar zarur bo‘ladi. Ilmiy izoh shuki, boshlang‘ich yoshdagi o‘quvchi uchun ko‘nikmalarni “katta loyiha”dan ko‘ra “ko‘p marotaba takrorlanuvchi kichik sikl” orqali shakllantirish psixologik jihatdan maqbulroq, chunki ish xotirasi cheklovi va diqqat barqarorligi omillari metodik yuklamani me’yorlashni talab qiladi [3; 6].

© 2026 International Journal of Literature and Language Studies. All Rights Reserved.

Baholash amaliyotining ta’rifi sifatida rubrikali yondashuv 4Kning ko‘rinmas komponentlarini ko‘rinadigan indikatorlarga aylantirishni anglatadi. Mexanizm shundan iboratki, rubrika o‘quvchiga “nima yaxshi bajarildi” va “nima yetishmayapti”ni aniq ko‘rsatadi, o‘qituvchiga esa qayta o‘qitish nuqtalarini belgilashga yordam beradi, buning natijasida formatif baholash sikli ishlaydi. Misol tariqasida, kommunikatsiya rubrikasida “tinglovchi savoliga javob” indikatori past bo‘lsa, keyingi darsda “savol-javob protokoli” kiritilib, o‘quvchilarga savol berish madaniyati va javobni tuzish modeli o‘rgatiladi. Raqamli dalil sifatida, qayta o‘qitish sikli kiritilgan sinflarda past darajadagi o‘quvchilarning 4K bo‘yicha 2-darajadan 3-darajaga o‘tish ulushi 25–30 foiz atrofida bo‘lishi mumkinligi kuzatildi, bu esa differensial yondashuvning samaradorligini ko‘rsatadi. Ilmiy izoh sifatida, rubrika orqali berilgan teskari aloqa “baholash uchun” emas, “o‘rganish uchun” baholash paradigmalariga mos keladi, chunki u natijani jazolash vositasi emas, o‘qitish resursiga aylantiradi [5]. Shu bilan birga, rubrikalar sonining haddan tashqari ko‘payishi o‘qituvchining vaqt resursini cheklashi mumkinligi sababli, indikatorlarni 3 tadan oshirmaslik metodik optimallikni ta’minlaydi.

Tadqiqot cheklovlari ta’rifi sifatida kichik miqyosli eksperiment, baholovchi subyektivligi va fanlararo umumlashtirishdagi ehtiyotkorlik ko‘rsatiladi. Mexanizm jihatidan, sinf muhitining farqi, o‘qituvchining tajribasi va o‘quvchilarning til tayyorgarligi natijalarga ta’sir qiladi, shuning uchun taklif etilgan modelni har bir maktab sharoitida moslashtirish lozim bo‘ladi. Misol uchun, ikki tilli muhitdagi sinflarda kommunikatsiya indikatorlari nutqiy xatolar sabab past ko‘rinishi mumkin, ammo bu 4Kning sustligi emas, til kompetensiyasining o‘ziga xosligi bilan bog‘liq bo‘ladi; bunday holatda baholashda “mazmun aniqligi”ni “grammatik to‘g‘rilik”dan ajratish tavsiya etiladi. Raqamli jihatdan, baholovchilararo moslikni 0,70 dan past tushirmaslik uchun baholovchilarni kalibrlash, ya’ni bir xil ishlarni birga ko‘rib, mezonlarni kelishib olish zarur bo‘ladi, aks holda monitoring ma’lumotlarining ishonchliligi pasayadi. Ilmiy izoh sifatida, 4K kabi murakkab konstruktlarni o‘lchashda konteksga bog‘liqlik kuchli bo‘ladi; shuning uchun kelajak tadqiqotlarida fanlar kesimida, masalan, matematika yoki tabiiy fanlarda 4K mikrometodlarining qay darajada transfer bo‘lishi alohida tekshirilishi maqsadga muvofiq [4; 6]. Amaliy jihatdan esa, metodik paketni o‘qituvchi tayyorlov kurslari bilan bog‘lash, kuzatuv protokollarini raqamlashtirish va portfelni standart shaklga keltirish modelning barqarorligini oshiradi.

Ushbu maqolada boshlang‘ich ta’limda 4K modeli komponentlarini takomillashtirish metodlari uch darajali metodik tizim sifatida umumlashtirildi. Mikrometodlar darsning qisqa epizodlarida kreativlik, kritik fikrlash, kommunikatsiya va kollaboratsiyani birgalikda ishga tushirish imkonini berishi, dars sikli algoritmi esa bu epizodlarni izchil ketma-ketlikka keltirib, refleksiya orqali mustahkamlashi ko‘rsatildi. Monitoring matritsasi va rubrikalar 4K natijalarini operatsion indikatorlar orqali o‘lchashga xizmat qilishi, bu esa o‘qituvchining didaktik qarorlarini dalillash va differensial yordam rejasini tuzishga sharoit yaratishi asoslandi. Kichik miqyosli sinov natijalari 8 haftalik modulda rubrika ballari bo‘yicha ijobiy dinamika kuzatilishini, ayniqsa dalillash va hamkorlik indikatorlari tezroq o‘sishini umumiy tarzda tasdiqladi. Umuman, 4Kni takomillashtirishning samarali sharti sifatida topshiriq, baholash va sinf boshqaruvini yagona metodik dizaynga birlashtirish hamda muntazam refleksiv qayta ishlashni darsning ajralmas qismi qilish zarurligi xulosalandi.

Adabiyotlar ro‘yxati

1. Vygotskiy L. S. Myshlenie i rech. Moskva, Labirint, 2019. 352 s.

© 2026 International Journal of Literature and Language Studies. All Rights Reserved.

2. Bloom B. S. Taxonomy of Educational Objectives. Handbook I: Cognitive Domain. New York, Longman, 1984. 207 p.
3. Bruner J. S. The Process of Education. Cambridge, Harvard University Press, 1977. 97 p.
4. Trilling B., Fadel C. 21st Century Skills: Learning for Life in Our Times. San Francisco, Jossey-Bass, 2009. 256 p.
5. Black P., Wiliam D. Inside the Black Box: Raising Standards Through Classroom Assessment. London, GL Assessment, 2009. 88 p.
6. Kolb D. A. Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development. Englewood Cliffs, Prentice Hall, 1984. 256 p.
7. Yo‘ldoshev J. G‘., Usmonov S. Pedagogik texnologiya asoslari. Toshkent, O‘qituvchi, 2015. 256 b.

© 2026 International Journal of Literature and Language Studies. All Rights Reserved.